

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Брага Віталій Сергійович

ПІБ здобувача

КУРСОВА РОБОТА

Облік витрат на виробництво в промислових підприємствах

тема

Навчальна
дисципліна

Облік за видами економічної діяльності

назва навчальної дисципліни

Ступінь освіти

Фаховий молодший бакалавр

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

Спеціальність

071 Облік і оподаткування

код і найменування спеціальності

Освітньо-професійна
програма

Бухгалтерський облік

назва освітньо-професійної програми

Академічна група

О-1-24

назва академічної групи

Харків, 2025 рік

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

Керівник:

Мельничук Марина Олексіївна, голова циклової комісії економіки, управління та адміністрування, викладач, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач

Віталій БРАГА

підпис здобувача

ІП здобувача

Підсумкова оцінка: 75 (балів)

Члени комісії з захисту:

(підпис)

Марина МЕЛЬНИЧУК

(підпис)

Інна РУДЕНКО

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Брага Віталій Сергійович

ІІБ здобувача

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Навчальна
дисципліна

Облік за видами економічної діяльності

назва навчальної дисципліни

Тема роботи

Облік витрат на виробництво в промислових підприємствах

тема курсової роботи

Термін подання
завершеної роботи

18.11.2025 р.

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Графік виконання роботи

Виконання роботи за розділами	Термін виконання
Вибір та затвердження теми	02.09 – 14.09.2025
Добір та аналіз літератури за обраною темою	16.09 – 21.09.2025
Складання плану курсової роботи	23.09 – 28.09.2025
Написання вступу та I розділу	30.09 – 19.10.2025
Написання розрахункової частини (II розділ) курсової роботи	21.10 – 09.11.2025
Написання висновків та пропозицій, оформлення курсової роботи	11.11 – 16.11.2025
Подання курсової роботи керівнику для рецензування (для рекомендації до захисту)	18.11 – 30.11.2025
Захист курсової роботи	02.12 – 07.12.2025

Завдання видав

Науковий керівник,
кандидат економічних наук

 Марина МЕЛЬНИЧУК
(підпис)

«14» вересня 2025 р.

Завдання отримав

Здобувач

 Віталій БРАГА
(підпис) ІІБ здобувача

«14» вересня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО В ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	6
1.1. Економічна сутність та класифікація витрат та їх роль у діяльності підприємства	6
1.2. Організація обліку витрат на виробництво	9
1.3. Формування собівартості продукції	11
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	13
ВИСНОВКИ	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТКИ	23

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки ефективність діяльності промислових підприємств значною мірою залежить від здатності забезпечувати раціональне використання ресурсів та формувати конкурентоспроможну собівартість продукції. Одним із ключових інструментів, що дає змогу досягти цих цілей, є належно організований облік витрат на виробництво. Він забезпечує системне відображення та контроль за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, створює базу для калькулювання собівартості, прийняття управлінських рішень і стратегічного планування.

Стрімкий розвиток технологій, конкуренція на внутрішньому та міжнародному ринках, зростання вартості енергоресурсів та матеріалів вимагають від промислових підприємств впровадження нових підходів до управління витратами, удосконалення системи бухгалтерського обліку та розширення інформаційного забезпечення управлінського персоналу.

Управління витратами є важливою частиною фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки рівень витрат безпосередньо впливає на фінансові результати, прибутковість та конкурентні позиції на ринку. В умовах постійного зростання цін на ресурси, нестабільності економічного середовища та посилення конкуренції особливої ваги набувають питання оптимізації витрат, пошуку внутрішніх резервів зниження собівартості та підвищення ефективності виробничих процесів.

Питання організації обліку витрат на виробництво та калькулювання собівартості регламентуються на законодавчому рівні, що забезпечує єдність підходів до складання облікових документів та формування звітності. Саме тому вивчення теоретичних і практичних аспектів обліку витрат є важливим як у науковому, так і практичному вимірі.

Облік витрат на виробництво є складовою частиною бухгалтерського обліку та здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства, зокрема П(С)БО 16 «Витрати». Він передбачає класифікацію витрат за різними ознаками, їх групування

за економічними елементами та статтями калькуляції, визначення об'єктів обліку і вибір методів калькулювання собівартості. Від правильності та достовірності облікових даних залежить якість управлінських рішень керівництва підприємства.

Метою даної курсової роботи є дослідження теоретичних засад та практичних аспектів організації обліку витрат на виробництво в промислових підприємствах, а також аналіз методів їх накопичення, розподілу та калькулювання собівартості продукції.

Структура роботи передбачає розгляд економічної сутності витрат і принципів їх класифікації, дослідження методики бухгалтерського обліку прямих та непрямих витрат, аналіз процесу формування собівартості продукції, а також виявлення шляхів удосконалення системи обліку витрат у сучасних умовах.

Предмет дослідження – система бухгалтерського обліку витрат на виробництво.

РОЗДІЛ 1.

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО В ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Економічна сутність та класифікація витрат та їх роль у діяльності підприємства

Витрати на виробництво – це сукупність використаних у процесі виготовлення продукції матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, виражених у грошовій формі.

Витрати на виробництво є однією з ключових економічних категорій, що визначає ефективність діяльності промислового підприємства. Вони відображають грошове вираження використаних у процесі виготовлення продукції ресурсів та охоплюють всі етапи перетворення сировини у готову продукцію. Для підприємства витрати є основою формування собівартості, ціни, фінансових результатів та рентабельності.

Зниження витрат забезпечує конкурентоспроможність підприємства, оскільки впливає на:

- формування собівартості продукції;
- планування та калькулювання;
- ціноутворення;
- контролю рентабельності та ефективності виробництва;
- управлінських рішень щодо асортименту та технологій.

У бухгалтерському обліку витрати відображаються відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» та П(С)БО 9, 10, 15 (у частині запасів, основних засобів, доходів).

З економічної точки зору витрати характеризують втрати ресурсів, необхідні для забезпечення безперервності виробничого процесу. До таких ресурсів належать: матеріали, паливо, енергія, обладнання, трудові ресурси, а також послуги сторонніх організацій. Економічна сутність витрат полягає в

тому, що вони є невід'ємною складовою процесу виробництва, адже без їх здійснення неможливо створити жодного виду продукції.

Витрати виконують низку важливих функцій у діяльності підприємства:

1. Облікова функція. Витрати дають можливість визначати кількість та структуру ресурсів, використаних у виробництві. Через систему обліку підприємство отримує інформацію про фактичні витрати за статтями, елементами, місцями виникнення та об'єктами калькулювання.

2. Контрольна функція. Систематичний облік витрат дає змогу здійснювати контроль за раціональністю використання ресурсів, дотриманням норм, кошторисів і бюджетів. Виявлення перевитрат є підставою для коригування технологічних процесів або зміни управлінських рішень.

3. Оціночна функція. Рівень витрат безпосередньо впливає на формування собівартості продукції. Собівартість, у свою чергу, є базою для ціноутворення, визначення рентабельності та оцінки ефективності виробництва. Таким чином, витрати відіграють ключову роль у оцінці економічного стану підприємства.

4. Регулююча функція. Витрати є інструментом управління. Аналіз динаміки витрат дозволяє керівництву підприємства регулювати виробничі програми, оптимізувати технологічні процеси, приймати рішення щодо модернізації обладнання, впровадження інновацій та зниження собівартості.

5. Стратегічна функція. У довгостроковому періоді структура витрат визначає конкурентоспроможність підприємства. Зменшення витрат на одиницю продукції дає можливість знизити ціну або збільшити прибутковість, що є критично важливим у конкурентному середовищі.

Коректне визначення складу та обсягу витрат є передумовою достовірного формування собівартості продукції. Методологічно це регулюється П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 16 «Витрати», які встановлюють принципи визнання, оцінки та класифікації витрат.

Правильна класифікація витрат забезпечує:

- можливість визначення рентабельності окремих видів продукції;
- оцінку ефективності використання ресурсів у різних підрозділах;

- побудову системи управлінського обліку;
- вибір оптимального методу калькулювання.

Особливістю промислових підприємств є те, що виробничий процес складається з багатьох стадій, кожна з яких генерує певні витрати. Це передбачає розподіл витрат за:

- елементами, що відображають структуру ресурсів;
- статтями калькуляції, які визначають призначення витрат у процесі виробництва;
- місцями виникнення, тобто цехами, дільницями, бригадами;
- об'єктами калькулювання, тобто конкретними видами продукції або послуг.

У результаті витрати виступають комплексною характеристикою виробничого процесу, що дозволяє оцінювати його ефективність, продуктивність та ресурсомісткість.

Отже для ефективної організації обліку витрати класифікують за різними ознаками (*відповідно до П(С)БО 16*):

1. За економічними елементами

- Матеріальні витрати
- Витрати на оплату праці
- Відрахування на соціальні заходи
- Амортизація
- Інші операційні витрати

Ця група використовується у фінансовому обліку для узагальнення інформації про склад витрат.

2. За статтями калькуляції

- Сировина і матеріали
- Купівельні комплектуючі
- Паливо і енергія на технологічні потреби
- Основна та додаткова заробітна плата виробничих працівників
- Відрахування на соціальні заходи

- Витрати на утримання та експлуатацію обладнання
- Загальновиробничі витрати
- Інші виробничі витрати

Цей поділ використовується для формування собівартості конкретних видів продукції.

3. За способом віднесення на об'єкти калькулювання

- Прямі витрати – безпосередньо пов'язані з виробництвом певного виду продукції.
- Непрямі витрати – пов'язані з діяльністю підрозділу в цілому (розподіляються пропорційно базі розподілу).

4. За поведінкою щодо обсягу виробництва

- Змінні (пропорційно змінюються із обсягом виробництва)
- Постійні (не залежать від обсягу виробництва)

1.2. Організація обліку витрат на виробництво

В обліку використовуються переважно рахунки класу 8 і 9 залежно від прийнятої на підприємстві облікової політики.

1. Основні рахунки

- 23 «Виробництво». Призначений для узагальнення інформації про прямі та непрямі витрати.
- 91 «Загальновиробничі витрати». Накопичує витрати, що стосуються роботи цехів та виробничих підрозділів.
- 92–94 – адміністративні, збутові та інші витрати (не включаються в собівартість продукції).

2. Документальне оформлення

- До первинних документів належать:
- накладні на відпуск матеріалів,
- акти на списання сировини,
- таблиці обліку робочого часу,

- наряди на виконані роботи,
- акти на списання браку,
- акти на введення в експлуатацію виробничих машин.

Облік прямих витрат:

1. Матеріальні витрати. Відображають списання сировини, основних і допоміжних матеріалів на виробництво.

Матеріальні витрати становлять 40–70% собівартості продукції. Для їх обліку використовуються:

- лімітно-забірні картки;
- накладні;
- звіти про рух матеріалів.

Приклад типових бухгалтерських проводок:

Дт 23 Кт 20 – відпуск матеріалів у виробництво

Дт 91 Кт 20 – списання матеріалів на загальновиробничі потреби

2. Пряма заробітна плата

Оплата праці є основою стимулювання персоналу. Використовуються:

- табелі робочого часу;
- розрахунково-платіжні відомості.

Оплата праці основних виробничих працівників.

Дт 23 Кт 66 – нараховано зарплату виробничим працівникам.

Дт 92 Кт 66 – адміністративний персонал.

3. Відрахування на соціальні заходи

Дт 23 Кт 65 – нараховано ЄСВ.

Облік загальновиробничих витрат. На рахунку 91 збираються:

- енергія на виробничі потреби;
- зарплата допоміжного персоналу;
- витрати на ремонт обладнання;
- амортизація машин.

Розподіл загальновиробничих витрат згідно з П(С)БО 16:

- Змінні ЗВВ розподіляються пропорційно обсягу виробництва.

- Постійні ЗВВ – виходячи з нормальної потужності.

Проводка розподілу:

Дт 23 Кт 91 – включено ЗВВ до собівартості.

1.3. Формування собівартості продукції

Собівартість складається з:

- Прямих матеріальних витрат.
- Прямої заробітної плати.
- Відрахувань на соціальні заходи.
- Розподілених загальновиробничих витрат.
- Інших виробничих витрат.

Після завершення виробництва:

Дт 26 Кт 23 – оприбутковано готову продукцію за фактичною виробничою собівартістю.

Собівартість	=
Матеріали + Зарплата + Амортизація + Інші виробничі витрати + + Розподілені накладні	

Методи:

1. Позаказний – для індивідуальних замовлень.
2. Попередільний – для масового виробництва (металургія, хімія).
3. Нормативний – порівняння фактичних витрат з нормами.
4. Стандарт-костинг – сучасний варіант нормативного методу.
5. АВС-костинг (Activity Based Costing) – розподіл витрат за видами діяльності.

Контроль та аналіз витрат включає:

1. Обов'язковими елементами системи управління є:
2. порівняння фактичних витрат з кошторисами;
3. аналіз відхилень за статтями;
4. виявлення причин перевитрат (брак, неефективність, збої в технології);

5. аналіз рентабельності продукції;
6. управління собівартістю через оптимізацію технологій та ресурсів.

Нормативно-правове регулювання обліку витрат. Основні документи:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»
- П(С)БО 16 «Витрати»
- П(С)БО 9 «Запаси»
- П(С)БО 7 «Основні засоби»

Нормативна база потребує оновлення з урахуванням міжнародних стандартів та цифровізації обліку.

Незавершене виробництво оцінюється на кінець місяця за прямими витратами.

Облік витрат на виробництво – це комплексна система, що забезпечує точність формування собівартості продукції та є ключовим інструментом управління економічною діяльністю промислового підприємства. Коректне ведення обліку дозволяє:

- оптимізувати витрати;
- встановлювати економічно обґрунтовані ціни;
- підвищувати конкурентоспроможність підприємства.

РОЗДІЛ 2.
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Для початка складемо баланс (звіт про фінансовий стан) даного нам підприємства на початок періоду:

Додаток 1

до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку

1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число)			КОДИ
Підприємство _____			0
	за		
	ЄДРПОУ		
Вид діяльності _____	економічної		
Середня кількість працівників ¹ _____			кількість
Адреса, телефон _____			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 1 січня 20XX р.

Форма № 1

Код

1801001

за ДКУД

Таблиця 2.1 – Початковий баланс у формі №1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	–	–
первісна вартість	1001	166,84	–
накопичена амортизація	1002	(10,34)	–
Незавершені капітальні інвестиції	1005	–	–
Основні засоби	1010	–	–
первісна вартість	1011	864,06	–
знос	1012	(234,00)	–

Інвестиційна нерухомість	1015	–	–
Довгострокові біологічні активи	1020	–	–
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	–	–
інші фінансові інвестиції	1035	–	–
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	–	–
Відстрочені податкові активи	1045	–	–
Інші необоротні активи	1090	–	–
Інші необоротні активи	1090	–	–
Усього за розділом I	1095	786,56	–

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	208,37	–
Поточні біологічні активи	1110	–	–
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	–	–
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	–	–
з бюджетом	1135	–	–
у тому числі з податку на прибуток	1136	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4,80	–
Поточні фінансові інвестиції	1160	–	–
Гроші та їх еквіваленти	1165	1282,07	–
Витрати майбутніх періодів	1170	–	–
Інші оборотні активи	1190	–	–
Усього за розділом II	1195	1495,24	–
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	–	–
Баланс	1300	2526,14	–
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1170,00	–
Капітал у дооцінках	1405	–	–
Додатковий капітал	1410	–	–

Резервний капітал	1415	–	–
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	74,98	–
Неоплачений капітал	1425	(–)	(–)
Вилучений капітал	1430	(–)	(–)
Усього за розділом I	1495	1244,98	–
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	–	–
Довгострокові кредити банків	1510	975,00	–
Інші довгострокові зобов'язання	1515	–	–
Довгострокові забезпечення	1520	–	–
Цільове фінансування	1525	–	–
Усього за розділом II	1595	975,00	–
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	9,75	–
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1170,00	–
товари, роботи, послуги	1615	20,67	–
розрахунками з бюджетом	1620	5,19	–
у тому числі з податку на прибуток	1621	–	–
розрахунками зі страхування	1625	6,71	–
розрахунками з оплати праці	1630	19,50	–
Поточні забезпечення	1660	–	–
Доходи майбутніх періодів	1665	–	–
Інші поточні зобов'язання	1690	–	–
Усього за розділом III	1695	61,82	–
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	–	–
Баланс	1900	2526,14	–

Керівник: _____

Головний бухгалтер: _____

Далі спираючись на операції, які були проведені підприємством за даний період (місяць) заповнюємо журнал господарських операцій (див. додаток А).

Наступним етапом записуємо на відкритих рахунках бухгалтерського обліку господарські операції за січень 20XX р., підраховуємо обороти та визначаємо кінцеве сальдо.

За рахунками бухгалтерського обліку заповнюємо оборотну відомість за січень 20XX року (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Оборотна відомість за синтетичними рахунками

Рахунки	Сальдо на 1 число місяця		Обороти за місяць		Сальдо на кінець періоду	
	Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
10 Основні засоби (первісна вартість)	864 060	–	3 000	–	867 060	–
12 Нематеріальні активи (первісна вартість)	166 840	–	–	–	166 840	–
201 Матеріали	11 940	–	20 000	1 500	30 440	–
22 Малоцінні швидкозношувані предмети	2 310	–	500	–	2 810	–
23 Незавершене виробництво	700	–	51 780	52 480	–	–
26 Готова продукція	83 890	–	52 480	136 370	–	–
28 Товари	109 530	–	–	–	109 530	–
301 Каса в національній валюті	10 390	–	19 320	1 500	28 210	–
311 Поточний рахунок в національній валюті	1271 680	–	–	29 640	1242 040	–
361 Розрахунки з вітчизняними покупцями	3 900	–	170 000	–	173 900	–
372 Розрахунки з підзвітними особами	900	–	1 500	–	2 400	–
152 Придбання (виготовлення) основних засобів	–	–	3 000	3 000	–	–
685 Розрахунки з іншими кредиторами	–	–	–	1 000	–	1 000
91 Загальновиробничі витрати	–	–	1 000	1 000	–	–

901 Собівартість реалізованої готової продукції	–	–	137 370	137 370	–	–
131 Знос основних засобів	–	234 000	–	24 000	–	258 000
132 Знос інших необоротних матеріальних активів	–	10 340	–	–	–	10 340
631 Розрахунки з постачальниками та підрядниками	–	20 670	–	27 000	–	47 670
641 Розрахунки за податками	–	5 190	9 180	33 068	–	29 078
651 За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування	–	6 710	5 280	5 280	–	6 710
661 Розрахунки за заробітною платою	–	19 500	4 680	24 000	–	38 820
441 Прибуток нерозподілений	–	74 980	9 000	1 882	–	67 862
40 Статутний капітал	–	1170 000	–	–	–	1170 000
60 Короткострокові позики банку	–	9 750	–	–	–	9 750
50 Довгострокові позики банку	–	975 000	–	–	–	975 000
642 Розрахунки за обов'язковими платежами	–	–	360	360	–	–
91 Загальновиробничі витрати	–	–	1 000	1 000	–	–
92 Адміністративні витрати	–	–	2 000	2 000	–	–
701 Дохід від реалізації готової продукції	–	–	170 000	170 000	–	–
901 Собівартість реалізованої готової продукції	–	–	137 370	137 370	–	–
42 Додатковий капітал	–	–	–	9 000	–	9 000

791	Результат операційної діяльності	–	–	141 666	141 666	–	–
981	Податок на прибуток від звичайної діяльності	–	–	414	414	–	–
Разом		2526 140	2526 140	940 900	940 900	2623 230	2623 230

Одним із останніх етапів заповнюємо баланс на кінець періоду (01.01.20XX) порівнюючи його з початковим балансом (див. додаток В).

Нарешті складаємо звіт про фінансовий результат підприємства за даний період (01.01.20XX) (див. додаток Г) та підводимо підсумки.

За даний період підприємство провело багато операцій, які вплинули на його фінансовий стан.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження сутності, організації та методики обліку витрат на виробництво в промислових підприємствах було встановлено, що система обліку витрат є ключовим елементом функціонування будь-якого виробничого суб'єкта господарювання. Витрати виступають основою формування собівартості продукції, визначення фінансових результатів та забезпечення економічної ефективності діяльності підприємства. Тому їх правильне визначення, класифікація та відображення в бухгалтерському обліку мають фундаментальне значення для достовірності фінансової звітності та обґрунтованості управлінських рішень.

Проведений аналіз продемонстрував, що сучасна система обліку витрат базується на положеннях національних стандартів бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 16 «Витрати», які регламентують принципи визнання, оцінки та групування витрат. У цьому контексті вагоме значення має класифікація витрат за економічними елементами, статтями калькуляції, місцями виникнення та об'єктами обліку. Така класифікація дає змогу не лише сформувати повну та об'єктивну собівартість продукції, а й організувати ефективний внутрішньогосподарський контроль та аналіз.

Встановлено, що вагомою складовою є розмежування витрат на прямі та непрямі, а також методичні підходи до їх розподілу. Належне відображення загальновиробничих витрат сприяє правильності калькулювання собівартості та забезпечує реалістичну оцінку витратомісткості окремих видів продукції. У промислових підприємствах особливо важливо застосовувати раціональні бази розподілу та впроваджувати сучасні методи управлінського обліку, такі як попроцесний, позамовний, нормативний або АВС-костинг.

У ході дослідження підтверджено, що ефективність виробничої діяльності значною мірою залежить від здатності підприємства контролювати рівень витрат, аналізувати відхилення та оперативно реагувати на зміни у структурі собівартості. Облікова інформація про витрати повинна бути своєчасною,

точною та придатною для прийняття управлінських рішень. Саме тому важливим напрямом удосконалення системи обліку витрат є впровадження цифрових технологій, автоматизованих систем обліку, інтегрованих ERP-платформ, що забезпечують швидкий доступ до даних, зниження ймовірності помилок та підвищення якості контролю.

Також слід відзначити, що в сучасних економічних умовах зростає значення аналітичних інструментів, спрямованих на зниження витрат і пошук резервів підвищення ефективності виробництва. Оптимізація витрат, раціоналізація технологічних процесів, модернізація обладнання та поліпшення організації праці дозволяють підвищити конкурентоспроможність підприємства на ринку та забезпечити стабільність його розвитку.

Отже, облік витрат на виробництво є не лише елементом фінансового обліку, а й важливим управлінським інструментом, що формує інформаційну основу для прийняття тактичних і стратегічних рішень. Комплексний, системний і науково обґрунтований підхід до організації обліку витрат сприяє підвищенню ефективності діяльності промислових підприємств, забезпечує прозорість фінансових результатів та створює передумови для довгострокового розвитку у конкурентному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: підручник. Загородній А. Г., Яремко І. Й., Пилипенко Л. М., Мороз А. С.. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 320 с.
2. Крупка Я. Д., Кулинич М. Б., Сафарова А. Т. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 500 с.
3. Облік за видами економічної діяльності : навч. посіб. / О. В. Фоміна, С. Я. Король, О. Г. Задніпровський та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 388 с.
4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». URL: https://edu.htek.org.ua/pluginfile.php/76904/mod_resource/content/1/dstu_8302_2015.pdf
5. ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення». URL: https://edu.htek.org.ua/pluginfile.php/76905/mod_resource/content/1/derzhstandart_3008_2015.pdf
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
7. Методичні рекомендації щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 17.06.03 № 157. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0157569-03#Text>
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.11.1999 №996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

9. Форми фінансової звітності : Веб сайт електронного журналу «Бухгалтер 911». URL: <https://buhgalter911.com/blanki/finansovaya-otchetnost/formi-finansovoi-zvitnosti-zgidno-npsbo-1/formy-finansovoyi-zvitnosti-dodatok-1/>

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

11. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2003 №73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн	Тип балансових змін
		Дебет	Кредит		
1	Надійшли виробничі запаси (матеріали) від постачальника на суму – 24 000 грн. у тому числі ПДВ	201 «Сировина і матеріали»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	20 000	Збільшення активу, Збільшення пасиву – IV тип
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	4 000	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
3	Надійшли МШП від постачальника на суму 600 грн. у тому числі ПДВ	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	500	Збільшення активу, Збільшення пасиву III тип
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	100	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
5	Використано на виробництво продукції матеріали	23 “Виробництво”	201 “ Сировина і матеріали ”	1 500	Зменшення активу, Зменшення пасиву III тип
6	Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	23 “Виробництво”	661 «Розрахунки за заробітною платою»	24 000	Збільшення активу, Збільшення пасиву III тип
7	Розрахувати та утримати із заробітної плати	661	641 «Розрахунки за податками»	4 320	Зменшення пасиву, Збільшення

	податок з доходів фізичних осіб	«Розрахунки за заробітною платою»			пасиву II тип
8	Розрахувати та утримати із заробітної плати військовий збір	661 «Розрахунки за заробітною платою»	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	360	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
9	Нарахувати на заробітну плату єдиний соціальний внесок (навести розрахунок)	23 «Виробницт-во»	651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	5 280	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
10	Сплачено з розрахункового рахунка у банку податок з доходів фізичних осіб	641 «Розрахунки за податками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	4 320	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип

11	Сплачено з розрахункового рахунка у банку військовий збір	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	311 «Поточні рахунки національній валюті»	360	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
12	Сплачено з розрахункового рахунка у банку нарахування на заробітну плату соціального внеску	651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	311 «Поточні рахунки національній валюті»	5 280	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
13	До каси отримано з розрахункового рахунка у банку заробітна плата до видачі	301 «Готівка в національній валюті»	311 «Поточні рахунки національній валюті»	19 320	Збільшення активу, Зменшення активу I тип
14	З каси видано робітнику підприємства на закупівлю малоцінних та швидкозношувальних предметів грошові кошти під звіт	372 «Розрахунки з підзвітними особами»	301 «Готівка національній валюті»	1 500	Збільшення активу, Зменшення активу I тип
15	Придбані основні засоби (верстат) у постачальника на суму 2 400 грн. у тому числі ПДВ	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	2 000	Збільшення активу, Збільшення пасиву III тип
16	Відображено податковий кредит	641 «Розрахунки з	631 «Розрахунки з	400	Зменшення пасиву,

	з ПДВ за придбані основні засоби (верстат)	ки за податками»	вітчизняними постачальниками»		Збільшення пасиву II тип
17	Нараховано витрати за транспортування основного засобу (верстат) на суму 1 000 грн. (у неплатника ПДВ)	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	1 000	Збільшення активу, Збільшення пасиву III тип
18	Введені в експлуатацію основний засіб (верстат)	104 «Машини та обладнання»	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	3 000	Збільшення активу, Збільшення активу I тип
19	Нараховано знос основних засобів виробничого призначення	23 "Виробництво"	131 "Знос основних засобів"	21 000	Зменшення активу, Збільшення активу I тип
20	Нараховано знос основних засобів загальновиробничого призначення	91 "Загальновиробничі витрати"	131 "Знос основних засобів"	1 000	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
21	Списано загальновиробничі витрати на собівартість виробленої продукції	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	91 "Загальновиробничі витрати"	1 000	Збільшення активу, Збільшення пасиву III тип
22	Нараховано знос основних засобів адміністративного призначення	92 «Адміністративні витрати»	131 "Знос основних засобів"	2 000	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
23	Передана вся готова продукція із виробництва на склад	26 «Готова продукція»	23 «Виробництво»	52 480	Збільшення активу, Збільшення активу III тип
24	Реалізована вся готова продукція покупцю	361 Розрахунки з	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	170 000	Збільшення активу, Збільшення

		вітчизняними покупцями»			пасиву III тип
25	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ на реалізовану готову продукцію	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	641 «Розрахунки за податками»	28 334	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
26	Списана відвантажена покупцям готова продукція за її фактичною собівартістю	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	26 «Готова продукція»	136 370	Збільшення активу, Збільшення пасиву IV тип
27	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації готової продукції	701 «Дохід від реалізації готової продукції»	791 «Результат операційної діяльності»	141 666	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
28	Списано на фінансовий результат фактична собівартість реалізованої готової продукції	791 «Результат операційної діяльності»	901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	137 370	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
29	Списано на фінансовий результат адміністративні витрати	791 «Результат операційної діяльності»	92 «Адміністративні витрати»	2 000	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
30	Нараховано податок на прибуток	981 «Податок на прибуток від звичайної діяльності»	641» Розрахунки за податками»	414	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
31	Списано на фінансовий результат податок на прибуток	791 «Результат операційної діяльності»	981 «Податок на прибуток від звичайної діяльності»	414	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип

32	У кінці звітнього періоду визначено на фінансовий результат, який списується на рахунок обліку нерозподілених прибутків (непокритих збитків) у порядку закриття рахунку 79 «Фінансові результати»	791 «Результат операційно і діяльності»	441 «Прибуток нерозподілений»	1 882	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
33	Перераховано нерозподілений прибуток до зареєстрованого капіталу 9000 грн.	441 «Прибуток нерозподілений»	42 «Додатковий капітал»	9 000	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип
34	Списано на фінансовий результат адміністративні витрати	791 «Результат операційно і діяльності»	92 «Адміністративні витрати»	2 000	Зменшення пасиву, Збільшення пасиву II тип

Додаток Б

СИНТЕТИЧНІ РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Дт	Рахунок 10	Кт
Сальдо на початок	864 060	
18) 3 000		
Обороти 3 000		Обороти –
Сальдо на кінець	867 060	

Дт	Рахунок 12	Кт
Сальдо на початок	166 840	
Обороти –		Обороти –
Сальдо на кінець	166 840	

Дт	Рахунок 201	Кт
Сальдо на початок	11 940	
1) 20 000		5) 1 500
Обороти 20 000		Обороти 1 500
Сальдо на кінець	30 440	

Дт	Рахунок 22	Кт
Сальдо на початок	2 310	
Обороти 500		Обороти –
Сальдо на кінець	2 810	

Дт	Рахунок 23	Кт
Сальдо на початок	700	
5) 1 500		23) 52 480
6) 24 000		
9) 5 280		
19) 21 000		
Обороти 51 780		Обороти 52 480
–		–

Дт	Рахунок 26	Кт
Сальдо на початок	83 890	
23) 52 480		26) 136 370
Обороти 52 480		Обороти 136 370
–		–

Дт	Рахунок 28	Кт
Сальдо на початок	109 530	
Обороти –		Обороти –
Сальдо на кінець	109 530	

Дт	Рахунок 301	Кт
Сальдо на початок	10 390	
13) 19 320		14) 1 500
Обороти 19 320		Обороти 1 500
Сальдо на кінець	28 210	

Дт	Рахунок 311	Кт
Сальдо на початок	1 271 680	
	10) 4 680	
	11) 360	
	12) 5 280	
	13) 19 320	
Обороти –	Обороти 29 640	
Сальдо на кінець	1 242 040	

Дт	Рахунок 361	Кт
Сальдо на початок	3 900	
24) 170 000		14) 1 500
Обороти 170 000		Обороти –
Сальдо на кінець	173 900	

Дт	Рахунок 372	Кт
Сальдо на початок	900	
14) 1 500		
Обороти 1 500	Обороти –	
Сальдо на кінець	2 400	

Дт	Рахунок 152	Кт
15) 2 000		18) 3 000
17) 1 000		
Обороти 3 000		Обороти 3 000
–		–

Дт	Рахунок 685	Кт
	17) 1 000	
Обороти –	Обороти 1 000	
	Сальдо на кінець 1 000	

Дт	Рахунок 91	Кт
20) 1 000		21) 1 000
Обороти 1 000		Обороти 1 000
–		–

Дт	Рахунок 901	Кт
21) 1 000	28) 137 370	
26) 136 370		
Обороти 137 370	Обороти 137 370	
–	–	

Дт	Рахунок 131	Кт
	Сальдо на початок 234 000	
	19) 21 000	
	20) 1 000	
	22) 2 000	
Обороти –	Обороти 24 000	
–	Сальдо на кінець 258 000	

Дт	Рахунок 132	Кт
	Сальдо на початок 10 340	
Обороти –	Обороти –	
–	Сальдо на кінець 10 340	

Дт	Рахунок 631	Кт
	Сальдо на початок 20 670	
	1) 20 000 2) 4 000 3) 500 4) 100 15) 2 000 16) 400	
Обороти –	Обороти – 27 000	
–	Сальдо на кінець 47 670	

Дт	Рахунок 651	Кт
	Сальдо на початок 6 710	
12) 5 280	9) 5 280	
Обороти 5 280	Обороти 5 280	
–	Сальдо на кінець 6 710	

Дт	Рахунок 441	Кт
	Сальдо на початок 74 980	
33) 9 000	32) 1 882	
Обороти 9 000	Обороти 1 882	
–	Сальдо на кінець 67 862	

Дт	Рахунок 40	Кт
	Сальдо на початок 1 170 000	
Обороти –	Обороти –	
–	Сальдо на кінець 1 170 000	

Дт	Рахунок 60	Кт
	Сальдо на початок 9 750	
Обороти –	Обороти –	
–	Сальдо на кінець 9 750	

Дт	Рахунок 661	Кт
	Сальдо на початок 19 500	
7) 4 320 8) 360	6) 24 000	
Обороти 4 680	Обороти 24 000	
–	Сальдо на кінець 38 820	

Дт	Рахунок 50	Кт
	Сальдо на початок 975 000	
Обороти –	Обороти –	
–	Сальдо на кінець 975 000	

Дт	Рахунок 641	Кт
	Сальдо на початок 5 190	
2) 4 000	7) 4 320	
4) 100	25) 28 334	
10) 4 680	30) 414	
16) 400		
Обороти 9 180	Обороти 33 068	
–	Сальдо на кінець 29 078	

Дт	Рахунок 642	Кт
11) 360	8) 360	
Обороти 360	Обороти 360	
–	–	

Дт	Рахунок 92	Кт
22) 2 000	29) 2 000	
Обороти 2 000	Обороти 2 000	
–	–	

Дт	Рахунок 701	Кт
25) 28 334	24) 170 000	
27) 141 666		
Обороти 170 000	Обороти 170 000	
–	–	

Дт	Рахунок 42	Кт
	29) 9 000	
Обороти –	Обороти 9 000	
–	Сальдо на кінець 9 000	

Дт	Рахунок 791	Кт
28) 137 370	27) 141 666	
29) 2 000		
31) 414		
32) 1 882		
Обороти 141 666	Обороти 141 666	
–	–	

Дт	Рахунок 981	Кт
31) 414	30) 414	
Обороти 414	Обороти 414	
–	–	

Додаток В
**«БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)» ПІДПРИЄМСТВА НА
 КІНЕЦЬ 01.01.20XX**

Додаток 1
 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число)				КОДИ
Підприємство _____				
			за ЄДРПОУ	
Вид діяльності _____	економічної			
Середня кількість працівників ¹ _____				кількість
Адреса, телефон _____				

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 1 січня 20xx р.**

Форма № 1

Код 1801001
 за ДКУД

Таблиця 2.4 – Кінцевий баланс у формі №1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	–	–
первісна вартість	1001	166,84	166,84
накопичена амортизація	1002	(10,34)	(10,34)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	–	3,00
Основні засоби	1010	–	–
первісна вартість	1011	864,06	867,06

знос	1012	(234,00)	(258,00)
Інвестиційна нерухомість	1015	–	–
Довгострокові біологічні активи	1020	–	–
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	–	–
інші фінансові інвестиції	1035	–	–
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	–	–
Відстрочені податкові активи	1045	–	–
Інші необоротні активи	1090	–	–
Усього за розділом I	1095	1030,84	1033,90
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	208,37	142,78
Поточні біологічні активи	1110	–	–
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	–	–
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	–	–
з бюджетом	1135	–	–
у тому числі з податку на прибуток	1136	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4,80	176,30
Поточні фінансові інвестиції	1160	–	–
Гроші та їх еквіваленти	1165	1282,07	1270,25
Витрати майбутніх періодів	1170	–	–
Інші оборотні активи	1190	–	–
Усього за розділом II	1195	1495,24	1589,33
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	–	–
Баланс	1300	2526,14	2623,23
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1170,00	1170,00
Капітал у дооцінках	1405	–	–
Додатковий капітал	1410	–	9,00
Резервний капітал	1415	–	–

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	74,98	67,862
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1244,98	1246,862
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	—	—
Довгострокові кредити банків	1510	975,00	975,00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	—	—
Довгострокові забезпечення	1520	—	—
Цільове фінансування	1525	—	—
Усього за розділом II	1595	975,00	975,00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	9,75	9,75

Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	–	–
товари, роботи, послуги	1615	20,67	47,67
розрахунками з бюджетом	1620	5,19	–
у тому числі з податку на прибуток	1621	–	29,078
розрахунками зі страхування	1625	6,71	6,71
розрахунками з оплати праці	1630	19,50	38,82
Поточні забезпечення	1660	–	–
Доходи майбутніх періодів	1665	–	–
Інші поточні зобов'язання	1690	–	1,00
Усього за розділом III	1695	61,82	133,028
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	–	–
Баланс	1900	2526,14	2623,23

Керівник: _____

Головний бухгалтер: _____

Додаток Г

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД) ЗА 01.01.20xx

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство _____

за
ЄДРПОУ

КОДИ	
	01
12345678	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 01.02 20xx р.

Форма № 2

Код за
ДКУД

--

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	170 000	—
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(137 370)	(—)
Валовий:			
прибуток	2090	32 630	—
збиток	2095	(—)	(—)
Інші операційні доходи	2120	—	—
Адміністративні витрати	2130	(2 000)	(—)
Витрати на збут	2150	(—)	(—)
Інші операційні витрати	2180	(1 000)	(—)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	29 630	—
збиток	2195	(—)	(—)
Дохід від участі в капіталі	2200	—	—
Інші фінансові доходи	2220	—	—
Інші доходи	2240	—	—

Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Фінансовий результат до оподаткування:		29 630	—
прибуток	2290		
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	414	—
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	—	—
Чистий фінансовий результат:		29 216	—
прибуток	2350		
збиток	2355	(-)	(-)